

ZAĀ LĀ• SLĀ•VA - FRAGNEROVĀ%

ĀšterĀ½, 30 prosinec 2014

Zima nám koneĀ•nĀ› ukazuje svoji pravou tvĀĀ™ a není divu, Ā¼e nĀ›kteĀ™í z tĀ›ch, kteĀ™í se zapomnĀ›li tepleji pĀ™ioblě smrkají a sahají po rychlé pomoci v podobĀ› rĀ™zných celaskonĀ™, sirupĀ™ proti nachlazení a dalším lékĀ™m. AĀ¥ uĀ¼ patĀ™íte k tĀ›m šĀ¥astným, kteĀ™í Ā¥ukají na dĀ™evo, protoĀ¼e se jim podobná nachlazení vyhýbají nebo Vás zrov- ten „moribundus“ skolil, zaposlouchejte se do dnešního povídání. Do povídání s vĀ™ní mateĀ™ídoušky, medu, jitrocele, lékoĀ™ice, do vyprávĀ›ní, kde hlavní roli hrála krabiĀ•ka s mastí Ā•i ampulka s lékem

ZaĀ•Ā›te se do pĀ™ibĀ›hu jednoho lékárnického rodu, ve kterém nechybĀ›la lidská pracovitost, houĀ¼evnatost, svĀ›dom všestrannost.

PĀ›jdete-li z PraĀ¼ského hradu rušnou Nerudovou ulicí, moĀ¼ná si, stejnĀ› jako já, vyfotíte krásný rohový dĀ™ se sgrafity Mikoláše Alše. Stojí v místĀ› kĀ™íĀ¼ení se Zámeckou ulicí. V domĀ› je lékárna, nad vchodovými dveĀ› visí plastika mohutného Ā•erného orla. Léky se zde pĀ™ipravovaly uĀ¼ ve stĀ™edovĀ›ku, kdy na místĀ› stály domy dva, jedno z nich se Ā™íkalo Apatyka. Nutno zmínit, Ā¼e význam lékárenství stoupl hlavnĀ› po zaloĀ¼ení Karlovy univerzity, kdy vystudo lékárníci skládali pĀ™ísahu, v níĀ¼ slibovali pĀ™ipravovat léky dle receptur a nemĀ›nit libovolnĀ› jejich sloĀ¼ení. Léká

postupnĀ› mĀ›nila majitele, získávala si vĀ›hlas. Ā¼ádané byly zejména léky a masti proti vodnatelnosti, revmatismu a plísni, pĀ™ipravované podle receptur samotného magistra Edwarda Kellyho. Kelly odtud sídlil co by kamenem dohodil - na Jánském vršku v domĀ› zvaném U osla v kolébce. Kellyho vĀ›Ā¼ tu najdete dodnes, je v ní Muzeum alchymie.

Roku 1622 byl majitelem lékárny Daniel Kapr z Kaprštejna. Jeho mladá Ā¼ena však dychtila i po náruĀ•i jiného muĀ¼e. Zamilovala se do jistého Adama Zapského ze Zap a manĀ¼ela nechala zabít. Ono krve máme v tĀ›le konstantní mnoĀ¼ství a kdyĀ¼ se pĀ™elije do jednoho místa, v mozku se jí nedostává a ten se zatemní. :-)) Ā€in intrikánské dvojice byl však odhalen a povedená dvojice skonĀ›ila na popravišti.

V devatenáctém století chodil na praxi do lékárny i jeden student, jistý Benjamin Fagner (1824-1886). Syn zámoĀ¼ného plzeĀ›ského soukeníka velmi touĀ¼il dostat se mezi lékárnickou elitu. VĀ›dĀ›l, Ā¼e mezi lékárníky existovaly úzké vazby a proniknout mezi nĀ› bude velmi nesnadné. Odjel proto zkusit štĀ›stí do jihoĀ•eského Písku. Zde poznal svoji budoucí manĀ¼elku Cecilii Ottovou, po svatbĀ› manĀ¼elě zakoupili roku 1857 právĀ› tuto dvorní lékárnu. NĀ›které prameny uvádĀ›jí, Ā¼e lékárnu Benjamin vyĀ¼enil, jiné, Ā¼e ji koupili manĀ¼elě společnĀ›. AĀ¥ tak Ā•i tak, BF lékárnu význ- pozvedl a získal jí nevídaný vĀ›hlas. Mimochodem pro léky do zdeší lékárny chodil údajnĀ› i sám Babinský.

Rosy Balsám Ā•i PraĀ¼ská domácí mast byly ve své dobĀ› velmi Ā¼ádané. Fagnerova mast byla vyvĀ¼ena do deseti evropských zemí, posílat si ji nechávali i krajaně do Ameriky. Nejen otec, ale i další Ā•lenové rodiny si získávali uznání a postavení v oboru. V tradici lékárenství pokračĀ•oval dr. Karel Fagner (1861-1924, nĀ›které prameny 1926). Ten zahájil strojovou výrobu, pĀ™idal vlastní laboratoĀ™, obohatil sortiment lékĀ™ o Antiseptické ústní perle Ā•i Ā™adu dalš které se vyrábĀ›ly ještĀ› nĀ›kolik desetiletí. Jeden z nich, Thymomel, se vyrábí dodnes. Byl úspĀ›šný i ve vĀ›decké Ā•innosti, po doktorátu r. 1884 pĀ™obil v PaĀ™íĀ¼i, publikoval Ā™adu prací z farmaceutické chemie, v letech 1892-1894 pĀ™edsedal Lékárnické společnĀ›sti.

Karel se svojí chotí Angelikou mĀ›li osm potomkĀ™. Významného postavení v lékárnické dynastii dosáhl Dr. Ing. PhMr. JiĀ™í Fagner (1900-1977). JiĀ™í chtĀ›l pĀ›vodnĀ› dovršit své farmaceutické vzdĀ›lání v USA, ale po náhlé otcovĀ› smrti se vrátil do vlasti, aby se ujal Ā™ízení rodinného podniku. Roku 1928 vytvoĀ™il s matkou a sedmi sourozenci společnĀ›st BF, která dodávala na trh více jak 50 pĀ™ípravkĀ™. JiĀ™í zakoupil v Dolních MĀ›cholupech pozemek a zaĀ•al zde budovat farmaceutickou továrnu. Projekt na stavbu výroby vypracoval bratr Jaroslav, úspĀ›šný projektant (návrh úpravy Betlémské kaple, Karolína, mnoha výletních vil v Nespekách u Prahy). Jeho manĀ¼elkou byla hereĀ•ka VĀ›ra Gabrielová známá z filmu Škola základ Ā¼ívota. Továrna byla dokonĀ•ena v Ā•ervenci r. 1930.

I ostatní bratĀ™í se snaĀ¼ili být úspĀ›šní, z literatury je znám Richard Broj Ā•i Benjamin KliĀ•ka, jejich civilní pĀ™íjn Fagner.

Továrna v MĀ›cholupech úspĀ›šnĀ› rozvíjela svoji Ā•innost, byly zde vyvinuty další dĀ™leĀ¼ité preparáty. Za zmínku stojí váleĀ•né období. Ve spolupráci s významným chemikem Karlem Wiesnerem (1910-1986) zde byl vyvinut Ā•eský penicilin (pod tehdejším názvem BF Mykoin 510). Aby pĀ™edešli nechtĀ›nému zájmu nĀ›meckých úĀ™edníků Ā•i oficiálnĀ› deklarovali výrobci penicilinu vývoj látky proti plísni ve vojenských skladech. Na Vánoce 1944 pak Ā•eský penicilin našel svého prvního pacienta, školáka zranĀ›ného na bruslích s následnou sepsí kostní tkĀ›nĀ›.

Roku 1946 pĀ™išlo znĀ›rodnĀ›ní, továrna byla oddĀ›lena od lékárny. Dostala název Spofa Fagner a stala se souĀ•ástí Spojených farmaceutických závodĀ™. JiĀ™í Fagner byl jmenován jejím technickým Ā™editelem, ale po únoru 1948 b- tzv. vyakĀ›nĀ›n a nemĀ›l do podniku vĀ›bec pĀ™ístup. Karel Wiesner, který se podílel na vývoji penicilinu, odešel do Kanady. Podnik se 750 zamĀ›stnanci a majetkem v desítkách milionĀ™ se roku 1958 stal souĀ•ástí podniku LéĀ•iva. Došlo k modernizaci, výrobĀ› injekĀ›ních pĀ™ípravkĀ™, kapslí, léĀ•iv. Výroba penicilinu probíhala ovšem jinde, Roztokách u Prahy. Po r. 1989 se podnik stal souĀ•ástí a. s. LéĀ•iva, dalšími právními a organizaĀ›ními kroky pak souĀ•ástí Zentivy. Tolik dnešní vyprávĀ›ní. Do r. 2015 pĀ™eji pevné zdraví, a pokud budete muset pĀ™ece jen sáhnout po nĀ›jaké té medicínĀ›, aĀ¥ Vám pĀ™inese rychlou a úĀ›innou úlevu. MIA Zpracováno volnĀ› dle internetu. NámĀ›t jsem našla v knize Co v prĀ›vodcích nebývá 2 (Stanislava Jarolímková).